

Forn d'obra de Coll de Bassa

Fins al primer terç del segle XX tota la ceràmica de construcció es va produir de forma artesanal a les anomenades teuleries, rajoleries o forns d'obra, desaparegudes o en un estat de ruïna total. Sortosament al Geoparc en tenim una que conserva l'aspecte que devia tenir fa més d'un segle, la teuleria de Coll de Bassa, a Sant Feliu Sasserra, que va funcionar esporàdicament fins fa pocs anys.

Com totes les teuleries aquesta està construïda en un marge entre dues feixes i parcialment excavada a terra. L'edifici del forn és fet exteriorment de pedra lligada amb morter. A la part baixa hi ha les dues boques que donen accés a la fogaina, i protegint l'espai de davant hi ha un cobert adossat on s'emmagatzemava la llenya i es treballava en el manteniment del foc. La fogaina està coberta per una volta rebaixada amb gran nombre de forats ben repartits per on el foc i el fum pujaven cap a la part superior anomenada cambra de cocció o canó, actualment massissat en les seves tres quartes parts. La part alta del canó té una obertura o porta a nivell de la plaça per on es carregava i descarregava el forn, i per damunt de les parets s'alcen sis pilars que sostenen una teulada amb bigues de fusta. Aquesta coberta protegia de la pluja el contingut del forn. A nivell de la porta hi ha la plaça del forn, on els teulers anaven fent les peces d'obra i les deixaven assecar al sol. A una banda de la plaça i adossat al forn hi ha un cobert allargat i sense parets, al costat del qual s'observa la bassa on es pastava el fang, i en un extrem de la plaça hi ha una caseta molt senzilla on els rajolers podien menjar, dormir i guardar les eines.

El procés de fabricació començava al terrer, arrencant i garbellant l'argila, que es transportava a la

plaça on es pastava amb aigua. El fang obtingut s'emmotllava amb motlles adients de fusta, les peces més habituals eren els tovots, maons, rajoles, cairons i teules. L'obra crua es deixava assecar al sol i quan estava seca s'emmagatzemava al cobert. Quan es tenien prou peces crues es carregava el forn i es cobria amb altres peces posades de pla, grapats de fang o amb trossos petits de teula o maó deixant forats per assegurar el tiratge. Llavors calia encendre el forn i alimentar-lo amb feixos de pi a una temperatura d'uns 1.000 °C. La cocció durava dos o tres dies i es deixava refredar i es desenfornava. Malgrat els anys d'abandonament el forn no ha estat vandalitzat i els edificis es mantenen dempeus, però la plaça es va omplint d'herba i hi comencen a créixer pins i alzines. Els forns d'obra són construccions que fins ara no s'han valorat malgrat la importància econòmica i social que van tenir. Al forn de Coll de Bassa uns senzills treballs de neteja dignificarien aquest testimoni d'una activitat preindustrial que podria ser un valuós recurs pedagògic i de turisme cultural.

[despiece]**Nom del paratge:** Forn d'obra de Coll de Bassa.

Situació: Municipi de Sant Feliu Sasserra, dins la finca de Coll de Bassa. L'accés és per la pista que comença al km 60 de la carretera B-431 entre Avinyó i Sant Feliu. A menys de 300 m de la carretera la pista es bifurca, la de la dreta porta al forn.

Procedència del nom: És el nom d'un antic mas al qual pertanyia el forn, en una collada i a la bassa per abeurar el bestiar que hi havia al costat. Era un important punt de parada del camí ramader.

Situació geològica: Forma part de la Depressió Geològica de l'Ebre.

Importància geològica: Al Geoparc és el forn d'obra que millor ha mantingut el seu aspecte original.

Materials geològics: Argiles ocre-rogenques, margues i gresos, tots d'origen continental.

Edat de la formació: Els sediments que van originar les roques d'aquest indret es van dipositar entre finals del període Eocè i principis de l'Oligocè.

Curiositats: S'està fent per primera vegada un inventari de les teuleries del Geoparc i per ara en portem d'inventariades unes 150.[/despiece]

